

Бондар В. С.,

кандидат юридичних наук, професор,
завідувач кафедри кримінального процесу та криміналістики
Національної академії Служби безпеки України
ORCID: 0000-0003-1552-4555

ВИКОРИСТАННЯ МАТЕРІАЛІВ, ОДЕРЖАНИХ У РЕЗУЛЬТАТІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ЧИ КОНТРРОЗВІДУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ, ВІДКРИТИХ ЗА ОЗНАКАМИ ТЕРОРИСТИЧНИХ АКТІВ

Анотація. Актуальність статті полягає в тому, що для розв'язання багатьох слідчих ситуацій початкового етапу розслідування злочинів, передбачених ст. 258 Кримінального кодексу України (далі – КК України) необхідним є проведення заходів, передбачених Законами України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про контррозвідувальну діяльність», а також проведення негласних слідчих (розшукових) дій (далі – НСРД).

З'ясовано, що правильне оформлення процесу та результатів оперативно-розшукової й контррозвідувальної діяльності дозволяє:

1) здійснювати оцінку отриманих відомостей та приймати необхідні рішення в процесі розробки та її завершення;

2) контролювати дії осіб, які беруть участь в розробці та весь хід діяльності в оперативно-розшуковій/контррозвідувальній справі;

3) закріплювати та зберігати виявлені відомості про кримінально-протиправну діяльність розроблюваних для правильного вирішення питання щодо відкриття кримінального провадження за ознаками терористичного акту та використання отриманих матеріалів в процесі досудового розслідування та судового розгляду.

Систематизовані специфічні відомості даної категорії злочинів, пошук та виявлення яких дозволяють встановити зв'язок осіб, які безпосередньо вчиняють терористичний акт зі співробітниками спецслужб рф (фсб, гру, тощо).

Обґрунтовано, що у провадженнях даної категорії проводяться такі НСРД: зняття інформації з електронних комунікаційних мереж; зняття інформації з електронних інформаційних систем; аудіо-відео-контроль особи (з обладнанням засобів аудіо-відеоконтролю за місцем мешкання фігуранта та в транспортних засобах учасників оперативної розробки); установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (з метою ідентифікації та локалізації засобів зв'язку фігурантів, у тому числі й задіяних для комунікації із представниками спецслужб російської федерації); спостереження за особою (з використанням відеозапису, фотозйомки, спеціальних технічних засобів для спостереження), річчю або місцем; обстеження публічно недоступного місця, житла чи іншого володіння особи; накладення арешту на кореспонденцію); контроль за вчиненням злочину у формі спеціального слідчого експерименту.

Ключові слова: докази, досудове розслідування, джерела доказів, оперативно-розшукова діяльність, контррозвідувальна діяльність, негласні слідчі (розшукові) дії, терористичний акт.

Bondar V. S. Use of materials obtained as a result of operational-search or counterintelligence activities, conducting covert investigative (search) actions in criminal proceedings opened on the grounds of terrorist acts

Abstract. The relevance of the article lies in the fact that in order to resolve many investigative situations of the initial stage of the investigation of crimes stipulated by Art. 258 of the Criminal Code of Ukraine (hereinafter referred to as the Criminal Code of Ukraine), it is necessary to carry out measures stipulated by the Laws of

Ukraine "On Operational and Investigative Activities", "On Counterintelligence Activities", as well as to carry out covert investigative (investigative) actions (hereinafter referred to as the NSRD).

It was found that the correct registration of the process and results of operational and investigative and counterintelligence activities allows:

1) to evaluate the information received and make the necessary decisions during the development and completion process;

2) to control the actions of persons participating in the development and the entire course of activities in the operational and investigative/counterintelligence case;

3) to fix and store the identified information about the criminal and illegal activities developed for the correct resolution of the issue of opening criminal proceedings on the grounds of a terrorist act and the use of the obtained materials in the process of pre-trial investigation and trial.

Systematized specific information of this category of crimes, the search and detection of which allow establishing the connection of persons who directly commit a terrorist act with employees of the Russian Federation's special services (FSB, GRU, etc.).

It is substantiated that in proceedings of this category the following NSDR are carried out: removal of information from electronic communication networks; removal of information from electronic information systems; audio-video surveillance of a person (with the equipment of audio-video surveillance means at the place of residence of the person involved and in the vehicles of the participants in the operational development); establishment of the location of a radio-electronic device (in order to identify and localize the means of communication of the persons involved, including those used for communication with representatives of the Russian Federation's special services); surveillance of a person (using video recording, photography, special technical means for surveillance), a thing or a place; inspection of a publicly inaccessible place, home or other property of a person; seizure of correspondence); control over the commission of a crime in the form of a special investigative experiment.

Key words: *evidence, pre-trial investigation, sources of evidence, operational-search activities, counterintelligence activities, covert investigative (search) actions, terrorist act.*

Постановка проблеми. Тероризм є одним із найнебезпечніших і важко прогнозованих явищ сучасного життя. Форми його прояву є різнобічними, масштаби і темпи розповсюдження загрозливими.

Через це надзвичайно актуальними є як попередження проявів тероризму, припинення та розкриття тих, що готуються терористичних актів, так і якісне досудове розслідування кримінальних проваджень, відкритих за ознаками злочинів, передбачених ст. 258 КК України. Виключно важлива роль у цьому належить оперативно-розшуковій та контррозвідальній діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі проблемні питання, присвячені використанню можливостей оперативно-розшукової та контррозвідальної діяльності під час виявлення, попередження, припинення, розкриття та розслідування терористичних актів в Україні розглядали: Л.А. Аркуша, О.П. Бабіков, І.В. Басиста, В.П. Бахін, Є.В. Бондаренко [1, с. 20-27], О.Г. Бондаренко, С.В. Войцехівський [7, с. 618-636], А.Ф. Волобуєв, І.В. Гловок, І.В. Гора, М.С. Городецька, М.Л. Грібов [8, с. 8-21], В.А. Журавель, А.В. Коваленко, В.А. Колесник, Р.В. Комісарчук, В.О. Коно-

валова [9, с. 721-732], Ю.С. Кононенко [10], С.С. Кудінов, М.О. Ленко [13], В.А. Маяков, А.В. Мовчан, В.В. Мокляк, Ю.О. Найдьон, С.А. Наумюк, О.С. Пелюх, Р.В. Писарчук [11, с. 536-539], М.А. Погорецький [14, с. 24-25], М.М. Погорецький, Я.О. Помаз, В.Ю. Попов, В.Д. Пчолкін, М.В. Савчук, Д.Б. Сергєєва, О.С. Старенький [24, с. 58-69], Р.Л. Степанюк, М.М. Стецюк, В.В. Тіщенко, О.О. Торбас, О.В. Федосова, С.Б. Фомін, В.О. Ходанович [26, с. 153-157], В.В. Цокур [27, с. 266-283], І.В. Цюприк [28], К.О. Чаплинський, А.М. Черняк, Г.О. Чорний, Ю.М. Черноус, К.П. Шевчишена, В.М. Шевчук, В.Ю. Шепітько, О.Г. Шило, С.О. Шулгін, М.Є. Шумило, Л.І. Щербіна, Я.О. Тализіна та ін. Проте, питання використання матеріалів, одержаних у результаті оперативно-розшукової чи контррозвідальної діяльності, проведення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальних провадженнях, відкритих за ознаками терористичних актів потребують постійної уваги.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до статті 1 Закону України «Про контррозвідальну діяльність» № 374-IV від 26 грудня 2002 року контррозвідальна діяльність є спеціальним видом діяльності у сфері

забезпечення державної безпеки, яка здійснюється з використанням системи контррозвідувальних, пошукових, режимних, адміністративно-правових заходів, спрямованих на попередження, своєчасне виявлення і запобігання зовнішнім та внутрішнім загрозам безпеці України, розвідувальним, терористичним та іншим протиправним посяганням спеціальних служб іноземних держав, а також організацій, окремих груп та осіб на інтереси України [21].

Відповідно до положень ст. 5 Закону № 374-IV здійснення контррозвідувальної діяльності покладено на Службу безпеки України, співробітники якої у силу ст. 7 цього закону, з метою отримання інформації в інтересах контррозвідки здійснюють на підставі відповідної контррозвідувальної справи заходи, визначені частиною третьою статті 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність».

Підрозділи Служби безпеки України під час розслідування терористичних злочинів поряд із проведенням «гласних» слідчих (розшукових) дій практикують проведення різних негласних слідчих (розшукових) дій з використанням оперативних засобів, методів та позицій оперативних підрозділів СБ України (Центрального управління, регіональних органів та органів військової контррозвідки) і Національної поліції України (підрозділами кримінальної та спеціальної поліції) [22].

Тому в кримінальних провадженнях, відкритих за ознаками вчинення терористичних актів, підслідних відповідно до ч. 2 ст. 216 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) слідчим органам безпеки для розв'язання слідчих ситуацій, що виникають під час досудового розслідування та прийняття відповідних тактичних і процесуальних рішень доцільно використовувати матеріали, отримані внаслідок проведення заходів, передбачених законами України «Про оперативно-розшукову діяльність» та «Про контррозвідувальну діяльність».

Результатами оперативно-розшукової діяльності у провадженнях про тероризм, із урахуванням змісту об'єктивної сторони цього виду злочину, а також ч. 2 ст. 99 КПК України, де визначено, що матеріали, в яких зафіксо-

вано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп осіб, зібрані оперативними підрозділами з дотриманням вимог Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», за умови відповідності приписам цієї статті, є документами та можуть використовуватися у кримінальному провадженні як докази слід розглядати дані про ознаки такого, що готується або вчиненого вибуху, підпалу або інших дій, котрі створюють небезпеку загибелі людей, завдання значної матеріальної шкоди або настання інших суспільно небезпечних наслідків, а також про осіб, які готують або вчинили зазначені злочинні дії.

Відповідно до ст. 10 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» матеріали оперативно-розшукової діяльності можуть використовуватись, як приводи та підстави для початку досудового розслідування.

Своєю чергою, в ст. 7 вищезазначеного закону вказується, що у разі виявлення ознак кримінального правопорушення оперативний підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали до відповідного органу досудового розслідування для початку здійснення досудового розслідування [15, с. 94].

А.М. Черняк з цього приводу слушно зазначив: «Значення контррозвідувальної діяльності для здійснення досудового розслідування за фактами підготовки або вчинення терористичних злочинів полягає в тому, що її результати можуть вказувати на приводи й підстави до початку здійснення кримінального провадження, вказувати на шляхи й можливості збирання доказів, бути їх джерелами за умови відповідності вимогам ст. 99 КПК України, або слугувати підставами для обрання слідчим, прокурором напрямів розслідування, тактичних прийомів проведення окремих слідчих дій» [29, с. 145]. Подібною позицією дотримується й С.О. Шультін, який стверджує, що: «матеріали контррозвідувальної діяльності можуть бути як підставою для початку досудового розслідування згідно зі ст. 214 КПК України, так і долученими до вже розпочатого кримінального провадження, зокрема, шляхом витребування слідчим, прокурором у відповідних оперативних підрозді-

лів матеріалів контррозвідальної діяльності в порядку ст. 93 КПК України» [30, с. 317].

Таким чином, використання оперативних сил, засобів, заходів, передбачених законами України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про контррозвідальну діяльність» під час виявлення, припинення, документування та досудового розслідування терористичних актів:

– розширює можливості отримання інформації стосовно злочину, що готується або скоєного злочину, а також причетних до нього осіб, що дозволяє більш раціонально визначити напрям й задачі розслідування у кримінальному провадженні;

– надає додаткових підстав для висунення слідчих версій та розширює можливості для їх перевірки, особливо під час досудового розслідування кримінальних проваджень, відкритих за фактом скоєного терористичного акту, коли у розпорядженні слідчого наявні лише обмежені вихідні дані;

– сприяє виявленню джерел та шляхів отримання потенційних судових доказів, допомагає визначити, які факти мають доказове значення у кримінальному провадженні, встановити осіб, яким відомі обставини скоєння терористичного акту та особа правопорушника, виявити місця зберігання знарядь злочину, а також матеріальних слідів-відображень та інших речових доказів;

– підвищує ефективність слідчих (розшукових) дій, дозволяючи обрати найбільш вдалий момент для їх проведення, чітко визначити коло обставин, які мають бути встановлені в процесі цієї або іншої слідчої (розшукової) дії, а також обрати найбільш раціональну тактику їх проведення;

– допомагає вивченню особи підозрюваного (обвинуваченого), дозволяє в передбачених законом випадках тримати під контролем його дії та кримінально-протиправну поведінку, своєчасно запобігати провокаціям з його боку.

Є.О. Письменський та інші науковці слушно зазначають, що висновки із застосування норм права, викладені в постановках ВС, є обов'язковими для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що міс-

тить відповідну норму права. Такі висновки підлягають врахуванню іншими судами при застосуванні таких норм права (ч. 5, ч. 6 ст. 13 Закону України від 2 червня 2016 р. «Про судоустрій і статус суддів»), а отже, і під час досудового [12, с. 386; 23].

Зокрема, Верховний Суд, переглядаючи рішення щодо неоднакового застосування норм, які регулюють умови/можливість визнання допустимими доказами фактичних даних, отриманих у ході проведення контрольованої і оперативної закупки, що мало місце в межах оперативно-розшукової справи до внесення відомостей про вчинення кримінального правопорушення в Єдиний реєстр досудових розслідувань (далі – ЄРДР), у своїй постанові від 16.03.2017 (справа № 671/463/15-к) зазначив наступне. Постанова прокурора про проведення закупки в межах оперативно-розшукової справи має свої особливості: у ній не можуть бути зазначені найменування кримінального провадження та його реєстраційний номер у зв'язку з невнесенням на цьому етапі відомостей про злочин до ЄРДР. Тому, суд дійшов наступного висновку про те, що фактичні дані, отримані в результаті проведення оперативної закупки до внесення відомостей в ЄРДР, можуть бути визнані належними та використані як докази, а саме як документи, у кримінальному провадженні за умови, якщо вони були отримані в порядку, передбаченому КПК України, з урахуванням особливостей, встановлених Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» [15; 17].

Результати більшості з оперативно-розшукових заходів (ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»), які проводяться у зв'язку з розкриттям терористичних проявів, можуть використовуватись у процесі доказування в стадіях відкриття кримінального провадження та досудового розслідування.

Ч. 1 ст. 214 КПК України визначає, з поміж іншого, що слідчий, дізнавач, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення,

зобов'язаний внести відповідні відомості до ЄРДР, розпочати розслідування.

Стосовно тероризму, об'єктивну сторону якого складають як вчинення, так і погроза вчинення застосування зброї, вчинення вибуху, підпалу чи інших дій, які створювали небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків, якщо такі дії були вчинені з метою порушення громадської безпеки, залякування населення, провокації воєнного конфлікту, міжнародного ускладнення, приводом для відкриття кримінального провадження можуть слугувати отримані в результаті опитувань осіб, здійснення аудіо-, відеоконтролю особи, зняття інформації з електронних комунікаційних мереж, електронних інформаційних мереж, спостереження за особою, річчю або місцем, а також аудіо-, відеоконтролю місця, установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу та інших оперативно-розшукових заходів та належним чином подані в рапорті й інших матеріалах відомості про обставини та (або) ознаки, які вказують на підготовку зазначених дій.

Колегія суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду в своїй постанові акцентувала увагу на тому, що внесення в ЄРДР на підставі отримання даних в ході проведення контррозвідувальних заходів не є анонімною заявою, зокрема зазначивши: «в ході проведення контррозвідувальних заходів відповідно до вимог Закону України «Про контррозвідувальну діяльність» було отримано достовірні дані, які свідчать про вчинення громадянином України – ОСОБА_7 злочину, передбаченого ч. 2 ст. 111 КК України, а саме, що останній умисно, цілеспрямовано, з ідеологічних мотивів, в умовах воєнного стану здійснив перехід на бік ворога, збирає, аналізує та передає інформацію щодо особового складу та місць дислокації підрозділів ЗСУ, місць розташування об'єктів критичної інфраструктури у м. Вінниця. На підставі вказаного повідомлення від 09 травня 2023 року було внесено відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань за № 2202302000000114.

Зважаючи на таке, твердження захисника ОСОБА_6 про те, що кримінальне провадження щодо ОСОБА_7 було розпочато на підставі анонімною заяви, є необґрунтованими» [20].

Серйозно ускладнює боротьбу з терористичними проявами та обставина, що сьогодні злочинність добре оснащена, застосовує цілий комплекс засобів протидії. Особливо це притаманно для терористичних груп та організацій, діяльність яких спрямовується, організовується, координується та фінансується країною-агресором. Матеріальна база її спецслужб дозволяє використовувати при тому весь спектр технічних засобів, у тому числі проведення контртехнічних засобів.

Здійснення заходів оперативної профілактики особливо актуалізує можливість ініціативного проведення заходів підрозділами СБ України, через те, що терористичне середовище не інтегроване або опосередковано інтегровано з кримінальним світом і процес здобуття інформації про злочини, що готуються звичайними методами – через мережу конфідентів у злочинному світі, на основі аналізу матеріалів оперативно-технічних заходів, що проводяться є ускладненим.

Позначена ситуація доводить, що для боротьби з тероризмом необхідно ширше використовувати можливості кримінального аналізу, операції з контрольованого вчинення відповідних діянь, а також відомості з відкритих джерел (OSINT).

Таким чином, відносно терористичних організацій та груп на перший план висувється завдання виявлення фактів учинення різного роду кримінальних правопорушень, які є немінучими при підготовці до злочину, передбаченому ст. 258 КК України, зокрема: переробка зброї, виготовлення саморобних вибухових речовин (далі – СВГ), незаконна міграція та перетинання державного кордону України тощо.

Специфічними відомостями даної категорії злочинів, пошук та виявлення яких дозволяють встановити зв'язок осіб, які безпосередньо вчиняють терористичний акт зі співробітниками спецслужб рф (фсб, гру, тощо) є:

– відомості про вербування, взаємодію з координатором нелегальної мережі;

– інструкція про порядок дій, які необхідні від конкретного виконавця в рамках виконання кримінально-протиправної діяльності (від виготовлення саморобного вибухового пристрою до проведення вибуху);

– відомості про грошові транші, транзакції криптовалют (у тому числі альткоїнів, стейблкоїнів), інших засобах розрахунку та використанні при цьому програмне забезпечення та банківські рахунки;

– інформація про пошук виконавців, передача їм відомостей про виготовлення саморобного вибухового пристрою, взаємодію з ними, отриманні сплати на вчинення терористичного акту;

– відомості про способи приховання відомостей, які застосовуються всередині агентурної мережі та самим підозрюваним;

– відомості про способи виготовлення СВП, отриманні координат перевезення тощо.

Отже, діяльність співробітників уповноважених оперативних підрозділів умовно поділяється на два етапи: на першому – основні зусилля направляються на розкриття даного терористичного акту та встановлення всіх його учасників, на другому – пріоритетним напрямом є робота щодо встановлення обставин, пов'язаних зі створенням та функціонуванням терористичної групи, його повного складу, каналів її фінансування, надходження зброї, вибухових пристроїв.

На першому етапі оперативним співробітникам може бути доручено (залежно від обставин учиненого терористичного акту):

– встановити свідків та очевидців;

– якщо це є можливим, судячи з обставин терористичного акту, організувати пошук виконавців терористичного акту «за гарячими слідами»;

– зібрати відомості про спосіб життя та поведінку потерпілого, його зв'язки, професію, соціальний статус, публічність;

– зібрати дані про підозрілих осіб, які відвідували (здійснювали розвідку/дорозвідку) об'єкт терористичного нападу та з'ясувати їх причетність до вчиненого терористичного акту;

– перевірити серед них осіб, поведінка яких викликає підозри, виявити їхні зв'язки

та місцезнаходження в період учинення злочину;

– встановити схрони та приміщення, де переховувалися засоби вчинення терористичного акту;

– виявити торгівельні організації, інтернет-майданчики, де придбалися компоненти, використані для виготовлення саморобних вибухових пристроїв.

На другому етапі оперативним співробітникам може бути доручено:

– встановити всіх осіб, які входили в дану терористичну групу, злочини, які були ними скоєні безпосередньо в складі групи або поза нею (в тому числі й в інших областях України);

– зібрати відомості, які характеризують особу підозрюваних, їх спосіб життя, встановити їх кримінальні, дружні, ділові та інші зв'язки, родичів, смішканонок;

– виявити спільників, які залишаються на волі, здійснити їх розшук та затримання;

– встановити місце зберігання предметів, які використовувалися в якості зброї, вибухових пристроїв, а також допоміжних технічних засобів, засобів маскуванню зовнішності, каналів їх придбання, а також місця, де були встановлені засоби он-лайн спостереження, місце, де були викинуті засоби терористичного акту після його вчинення;

– виявити передбачувану лінію поведінки підозрюваних щодо протидії досудовому розслідуванню та дії, які намічаються для цього: повна відмова від дачі показань у порядку ст. 63 Конституції України та подання заяви на обмін, дача повністю неправдивих та напівправдивих показань, приховання участі в низці епізодів кримінально-протиправної діяльності;

– за необхідності вжити комплекс оперативно-розшукових й технічних заходів з метою виявлення, фіксування та припинення контактів між співучасниками, які знаходяться під вартою, та тими, що знаходяться на волі;

– вжити заходів щодо виявлення місць знаходження або зберігання матеріалів, які розкривають склад терористичної групи, а також вказують прямо чи опосередковано на об'єкти кримінально-протиправного посягання;

– встановити факти, які свідчать про те, що у процесі формування терористичної групи її учасники виїжджали на місця розташування об'єктів терористичних посягань з метою розвідки та дорозвідки;

– отримати точні дані щодо часу створення терористичної групи, а також період її формування, що дозволяє суворо зафіксувати змінюваний за цей період персональний її склад;

– встановити наявність у членів терористичної групи озброєння (вибухівки) – його характеристики та місця зберігання;

– виявити та відпрацювати канали зв'язку виконавців з організаторами терористичного акту (електронна пошта тощо), канали придбання зброї, бойових припасів, вибухових пристроїв, у тому числі саморобних.

Враховуючи відсутність прямого посилання у КПК України та Законі України «Про контррозвідувальну діяльність» на можливість використання матеріалів, отриманих під час проведення контррозвідувальних заходів, як доказів у кримінальному провадженні, їх отримання має відбуватися шляхом проведення слідчим чи прокурором у порядку ст. 93 КПК України витребування та отримання від підрозділу, який здійснював ці заходи, відповідних матеріалів як документів, які відповідають критеріям, визначеним у ст. 99 КПК України, яка визначає, що документом є спеціально створений з метою збереження інформації матеріальний об'єкт, який містить зафіксовані за допомогою письмових знаків, звуку, зображення тощо відомості, що можуть бути використані як доказ факту чи обставин, котрі встановлюються під час кримінального провадження.

Загалом судова практика, незважаючи на заперечення сторони захисту та поодинокі рішення суддів першої інстанції про відмову у використанні матеріалів контррозвідувальної діяльності як доказів, пішла шляхом визнання матеріалів, отриманих під час проведення контррозвідувальної діяльності, як доказів у кримінальному провадженні, а також як приводів та підстав для початку досудового розслідування.

Так, *колегія суддів Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду, розгля-*

даючи питання щодо недопустимості як доказу даних довідки за результатами проведення радіотехнічної розвідки, не погодилась з доводами у касаційній скарзі, що така довідка є недопустимим доказом, оскільки була проведена за відсутності ухвали слідчого судді. Враховуючи положення ст. 258 КПК, різновидами втручання в приватне спілкування є: аудіо-, відеоконтроль особи; арешт, огляд і виїмка кореспонденції; зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж; зняття інформації з електронних інформаційних систем. Відповідно радіотехнічна розвідка не є різновидом втручання в приватне спілкування, а полягає в установленні постачальників послуг рухомого зв'язку, технічним обладнанням яких охоплюється певна територія або місце, та проводиться без ухвали слідчого судді. У матеріалах справи наявне доручення, видане старшим слідчим на підставі п. 3 ч. 2 ст. 40 КПК України відповідному оперативному підрозділу на проведення радіотехнічної розвідки. Відтак вказана слідча дія проведена відповідно до вимог кримінального процесуального закону, а отримані за її результатами докази є допустимими» [19].

Крім того, в іншій постанові Верховним Судом зазначено, що: «судом не було враховано того, що в матеріалах кримінального провадження також міститься інший документ відповідь Департаменту контррозвідувальної діяльності СБУ прокурору, з якого вбачається, що з метою недопущення вчинення невстановленими особами злочину, передбаченого ст. 258 КК України, в рамках КРС від 02.03.2014 № 35 отримано ухвалу слідчого судді від 03.03.2014 № 01-1597цт про дозвіл на проведення НСРД зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж. Під час проведення таких дій було зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння ОСОБА_7. Після встановлення ОСОБА_7, стосовно нього було заведено КРС від 30.03.2014 № 146, в рамках якої було отримано дозвіл слідчого судді від 01.04.2014 на проведення НСРД зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж. Підставою для заведення контррозвідувальної справи стосовно ОСОБА_7 стали відо-

мости, здобуті в рамках іншої контррозвідвальної справи з грифом «цілком таємно». У цій справі наразі продовжуються контррозвідвальні заходи, тому розтаємнення будь-яких інших відомостей із цієї контррозвідвальної справи може зашкодити меті її заведення.

З огляду на викладене Суд визнає слушними доводи сторони обвинувачення, наведені в касаційній скарзі, про немотивованість висновку суду щодо визнання зібраних доказів у провадженні недопустимими внаслідок начебто порушення стороною обвинувачення вимог ст. 290 КПК України.

Разом з тим, судами першої та апеляційної інстанцій неодноразово було відмовлено стороні обвинувачення в дослідженні вказаної ухвали слідчого судді шляхом проведення її огляду в частині обвинуваченої особи в цьому провадженні.

Під час безпосереднього дослідження доказів у змагальній процедурі судового розгляду суд має оцінити докази, отримані в результаті негласних слідчих (розшукових) дій, перевіривши процесуальні підстави для їх проведення, навіть якщо такі матеріали не були надані стороні захисту в порядку, передбаченому ст. 290 КПК України, через їх фактичну відсутність у сторони обвинувачення на час завершення досудового розслідування.

При цьому апеляційний суд послався на порушення балансу інтересів у цьому провадженні через невиконання вимог ст. 290 КПК України щодо невідкриття стороні захисту всіх матеріалів та на рішення ЄСПЛ «Мірілашвілі проти рф» про обов'язок суду розглядати не лише докази, які безпосередньо стосуються фактів справи, а й інші докази, що можуть стосуватися допустимості, достовірності та повноти останніх» [18].

Під час розкриття та розслідування терористичних актів результати оперативно-розшукових заходів можуть бути використані з метою підготовки різних слідчих (розшукових) дій, зокрема огляду місця вибуху, підпалу тощо, ознайомитися з наявними оперативними даними, наприклад, про місце, звідки очевидці могли бачити ймовірного терориста та його підготовчі дії. Оперативна інформа-

ція при проведенні допитів свідків вибуху або підпалу дозволить отримати більш повні відомості про місце та час вибуху, підпалу, що відбувся, про терористів, який бачив свідок, їх дії, розмови, наявність у них підозрілих предметів, про те, в якому напрямку та в який спосіб вони зникли з місця події тощо.

При підготовці та проведенні обшуку можуть використовуватись оперативно-розшукові дані, які доповнюють наявну сукупність процесуальних відомостей про знаходження в певному приміщенні, транспортному засоби або місці або в конкретної особи:

– вибухових, вибухонебезпечних та легкозаймистих речовин та матеріалів, їх залишків, ємностей від зберігання, пакування або їх частин;

– засобів ініціювання та засобів передачі ініціюючого імпульсу;

– інструментів та приладів, які використовуються для виготовлення вибухових пристроїв та залишків вибухових речовин або пакувань;

– документів, які підтверджують придбання, зберігання та перевезення вибухових речовин, їх компонентів, боєприпасів або окремих частин тощо.

Крім того, завданням оперативних підрозділів у рамках виконання доручень слідчого під час досудового розслідування є здобуття додаткової інформації про зв'язки затриманих на волі, про роль та місце в підготовці злочину; припинення спроб затриманих встановити зв'язок з волею; забезпечення безпеки свідків, потерпілих; забезпечення встановлення додаткової бази свідків, знарядь терористичного акту тощо.

Під час досудового розслідування терористичних актів, якщо відомості про злочин та особу, яка його вчинила, неможливо отримати в інший спосіб, або для розшуку підозрюваного, відшукування речових доказів (документів), що можуть містити дані про вчинення відповідного кримінального правопорушення, встановлення співучасників, у тому числі організаторів злочинів, слідчий, прокурор має організувати проведення необхідного комплексу НСРД.

Вирішення питання про вид та тривалість проведення НСРД залежить від слідчої ситу-

ації та обставин, які необхідно з'ясувати у процесі досудового розслідування.

Загальні положення про їх проведення, а також питання, які стосуються втручання у приватне спілкування та щодо застосування інших видів негласних слідчих (розшукових) дій, не відрізняються від кримінальних проваджень щодо інших злочинів та регламентуються главою 21, ст. 482² КПК України, Інструкцією про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, затвердженою наказом Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України 16 листопада 2012 року № 114/1042/516/1199/936/1687/5 (далі – Інструкція), а також іншими нормативно-правовими актами законодавчого та відомчого рівнів.

З огляду на криміналістичну характеристику терористичних актів та віднесення цих злочинів до категорії особливо тяжких, прокурорам доречно приймати рішення – за наявності визначених у ст. 250 КПК України підстав – щодо проведення НС(Р)Д до постановлення ухвали слідчого судді.

У провадженнях даної категорії проводяться такі НСРД:

1) зняття інформації з електронних комунікаційних мереж;

2) зняття інформації з електронних інформаційних систем;

3) аудіо- відеоконтроль особи (з обладнанням засобів аудіо- відеоконтролю за місцем мешкання фігуранти та в транспортних засобах учасників оперативної розробки);

4) установа місцезнаходження радіоелектронного засобу (з метою ідентифікації та локалізації засобів зв'язку фігурантів, у тому числі й задіяних для комунікації із представниками спецслужб російської федерації);

5) спостереження за особою (з використанням відеозапису, фотозйомки, спеціальних технічних засобів для спостереження), річчю або місцем;

6) обстеження публічно недоступного місця, житла чи іншого володіння особи;

7) накладення арешту на кореспонденцію);

8) контроль за вчиненням злочину у формі спеціального слідчого експерименту або:

– контрольованої поставки з використанням несправжніх (імітаційних) засобів;

– імітування обстановки злочину з використанням несправжніх (імітаційних) засобів, наприклад, вогнепальної зброї, непридатної для стрільби, фотознімків тощо, які створять у оточуючих уяву про вчинення реального злочину – терористичного акту;

– або контрольованої поставки з використанням несправжніх (імітаційних) засобів.

Аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260 КПК). Такими особами можуть виступати як безпосередні виконавці терористичного акту, які сприяли можливим чи дійсним зусиллям представників спецслужб країни-агресора, так і особи, які забезпечують координацію щодо реалізації кримінально-протиправних дій. Так, у кримінальному провадженні за ознаками вчинення терористичного акту результатами проведення аудіо- відеоконтролю особи зафіксовано процес підготовки ОСОБА_16 до так званого «Схрону» та поміщення до нього несправжніх (імітаційних) засобів, заздалегідь упакованих у дві армійські сумки кольору хакі, який відбувся у лісовому масиві Голосіївського району міста Києва, по вул. Пирогівський шлях, за координатами [4].

Потенціал даної негласної слідчої (розшукової) дії може бути використаний також для встановлення фактів прослуховування фігурантами певних інструкцій та, відповідно, підтвердження контактів виконавців терористичного акту з представниками спецслужб рф, зустрічей виконавців та планування затримання в порядку ст. 208 КПК України. Крім того, дана НСРД дозволяє отримувати доказові матеріали, які можливо використати й для встановлення ознак суб'єктивної сторони складу злочину, зокрема, про умисне надання фігурантами провадження допомоги в проведенні підривної діяльності проти України представникам спецслужб країни-агресора, а також документування:

– процесу підготовки до вчинення терористичного акту (оренда кімнати в готелі,

квартири чи іншого приміщення, використання транспортного засобу);

– фактів підозрілого придбання певних предметів (частин вогнепальної зброї, компонентів саморобних вибухових пристроїв, безпілотних літальних апаратів тощо).

Накладення арешту, огляд і виїмка кореспонденції (ст.ст. 261, 262 КПК України), які можуть проводитися для фіксування вмісту поштового відправлення, а у випадках пересилання предметів, обіг яких обмежений згідно з вимогами пункту 1 «Переліку майна, що не може перебувати у власності громадян, громадських об'єднань, міжнародних організацій та юридичних осіб інших держав на території України», затвердженого Постановою Верховної Ради України «Про право власності на окремі види майна» від 17.06.1992 року № 2471-XII, п. 2, п. 9, п. 10 «Положення про дозвільну систему», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 15.10.1992 року № 576 – їх заміни на несправжні (імітаційні) з метою недопущення їх можливого розповсюдження. Для здійснення останнього необхідно провести негласну слідчу (розшукову) дію, передбачену статтею 273 КПК України.

Зняття інформації з електронних комунікаційних мереж (ст. 263 КПК України). Цей спосіб отримання доказів належить до категорії НСРД і полягає в здійсненні контролю за розмовами, які ведуться з використанням телефонів. Ця дія є різновидом втручання у приватне спілкування, що проводиться без відома осіб, які використовують засоби електронних комунікацій (телекомунікацій) для передавання інформації. Мета вказаної НСРД полягає у встановленні виконавця терористичного акту з абонентами на території рф, тимчасово окупованій території, визначенні його зв'язків, а відтак і його вихідних даних, які дозволяють отримати інформацію про нього і здійснити його ідентифікацію, а також: а) вжиття негайних заходів з протидії терористичному акту, який готується, проведення інших гласних слідчих (розшукових) дій або НСРД; б) отримання інформації про можливі носії доказової інформації та їх місцезнаходження (осіб, які мають певні відомості), а також притаманні ознаки даних носіїв

інформації (наприклад, про кримінальні, родинні, ділові та інші зв'язки підозрюваного, його взаємовідносини з іншими особами; в) прогнозування тактики допиту в умовах протидії розслідуванню з метою її нейтралізації; г) встановлення умислу осіб на добровільне вчинення терористичного акту та для підтвердження інших обставин його вчинення [25, с. 383].

Зняття інформації з електронних інформаційних систем (ст. 264 КПК) дозволить зафіксувати факт листування підозрюваних, яким надавалися відповідні завдання та графічні файли із зображеннями, котрі ілюструють порядок збирання саморобного вибухового пристрою, розміщення схованок. Проведення негласної (слідчої) розшукової дії, передбаченою частиною 2 ст. 264 КПК стосовно відкритих сторінок соціальних мереж, відкритих форумів, відкритих телеграм-каналів або огляду інтернет-сторінки (ст. 237 КПК) дозволить фіксувати ознаки вербування виконавців терористичних актів, а також:

– підтвердження належності акаунту в інтернет-месенджері, шляхом встановлення факту спілкування підозрюваного з представником іноземної держави, який має певний ID, прив'язаний до номеру мобільного телефону та електронної скриньки;

– встановлення змісту персонального листування (файлів листування, аудіозаписів, скріншотів тощо) в мобільних додатках, які використовуються для встановлення надання підозрюваним згоди на конфіденційне співробітництво та обрання певного псевдоніму, зручного часу виходу та підтримання конфіденційного зв'язку та спілкування, отримання завдань та звітування представникам спецслужб рф;

– отримання іншої інформації, що міститься в засобах комунікації (наприклад, виявлення пошукових запитів щодо можливості придбання вогнепальної зброї, компонентів СВП тощо).

Результати аналізу слідчої практики розслідування злочинів, передбачених ст. 258 КК України свідчать про те, що вивчення відомостей, котрі містяться в деталізації телефонних з'єднань абоненту мобільного зв'язку,

сприяє не тільки встановленню обставин, які підлягають дослідженню та доказуванню, але й вирішенню низки інших криміналістичних задач, а саме: а) побудови та висунення слідчих версій; б) встановлення місцезнаходження особи, яка розшукується; в) виявлення додаткових епізодів кримінально-протиправної діяльності; г) подолання протидії розслідуванню; ґ) проведенню тактичних комбінацій і операцій; д) встановленню співучасників злочинної діяльності та відпрацюванню їх зв'язків, виявленню кола активного спілкування, характер взаємовідносин абонентів; е) встановленню терористів за «гарячими слідами».

Таким чином, це дозволяє наочно подати ситуаційну модель поведінки учасників злочину до та після його скоєння, а також визначити склад його учасників і коло інших стійких зв'язків підозрюваних. У деяких випадках актуальним є вивчення телефонних з'єднань потерпілих.

Обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК) в рамках якого може бути вирішений комплекс завдань:

- з одержання зразків з речових (вибухових) для їх дослідження з метою встановлення їх властивостей;
- фіксування зброї або боєприпасів, частин вогнепальної зброї, вибухових пристроїв, слідів вибухових речовин, які підготовлені для вчинення терористичних актів;
- встановлення технічних засобів аудіо-, відеоконтролю особи в приміщенні чи транспортному засобі.

Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК) відповідно до ст. 268 КПК України, полягає в застосуванні технічного обладнання для локалізації місцезнаходження радіоелектронного засобу, у тому числі мобільного терміналу, систем зв'язку та інших радіовипромінювальних пристроїв, активованих у мережах операторів рухомого (мобільного) зв'язку, без розкриття змісту повідомлень, що передаються, якщо в результаті його проведення можна встановити обставини, які мають значення для кримінального провадження з метою:

- встановлення місцезнаходження у певний час або проміжок часу до, під час або після вчинення терористичного акту в конкретному місці радіоелектронних засобів та інших радіовипромінювальних пристроїв, активованих у мережах операторів рухомого (мобільного) зв'язку, що належать та (або) були у користуванні у цей час й осіб, які можуть бути причетними до вчинення злочину, свідків, загиблого;
- поточне місцезнаходження радіоелектронних засобів та інших радіовипромінювальних пристроїв, активованих у мережах операторів рухомого (мобільного) зв'язку, що належать та (або) знаходяться у користуванні в осіб, які можуть бути причетними до вчинення терористичного акту [4, с. 170-171].

Спостереження за особою, річчю або місцем (ст. 269 КПК) орієнтовано на встановлення таких ознак злочину, значущих для досудового розслідування:

- виявлення в діях окремих осіб і груп ознак готування або замаху, учинення терористичного акту;
- припинення вчинення терористичного акту;
- отримання інформації про зв'язки основних та другорядних фігурантів оперативної розробки;
- виявлення місць зберігання (схованок), каналів постачання вогнепальної зброї та її частин, боєприпасів, частин вибухових пристроїв, вибухових речовин [8, с. 8-21];
- виявлення місць контактів співучасників.

Так, у кримінальному провадженні *винуватість обвинуваченого підтверджена у тому числі протоколом про результати проведення негласної слідчої (розшукової) дії від 27.02.2025, відповідно до якого негласна слідча дія почалась 28.01.2025 та закінчилась 05.02.2025 о 23:59 і полягала у проведенні із застосуванням відповідних сил та засобів Управління СБ України у Дніпропетровській області, дані щодо яких не підлягають розголошенню, пошуку фіксації і перевірки під час досудового розслідування відомостей про особу та її поведінку або тих, з ким ця особа контактує у публічно доступних місцях шляхом візуального спостереження за зазначеним об'єктом з використанням відеозапису за допомогою техніки, яка зна-*

ходиться на балансі Управління СБ України у Дніпропетровській області. Зазначені відомості були отримані 05.02.2025 та полягали в наступному. О 06:38 невстановлена особа жіночої статі, яка одягнута у капелюх чорного кольору, куртку чорного кольору з хутром на капюшоні, джинси темно синього кольору, черевики чорного кольору та на спині рюкзак чорного кольору, в руках тримає мобільний телефон та пакет чорного кольору, зайшла у двір будинку за адресою: АДРЕСА_4. Через деякий час підійшла до одного гаражу, який знаходиться у дворі зазначеного будинку (відображення кадру з відео під назвою 06.38.11-06.39.35, розміром 9,09 мб, тривалість 01:24 хв. що знаходиться на МНІ № 55/4330т від 04.02.2025).

О 06:39 невстановлена жінка підійшла до гаража зеленого кольору, який знаходиться у дворі зазначеного будинку та з свого рюкзаку дістала коробку жовтого кольору та поклала її біля воріт гаражу. О 06:40 невстановлена жінка перелізла через паркан до сусіднього двору, де знаходячись деякий час та в межах двору переміщувалась з одного місця в інше. О 06:47 невстановлена жінка у сусідньому дворі приховується за стіною будівлі, яка розташована поруч біля паркану та гаражу зеленого кольору, а також періодично визирає з-за стіни, знаходилась до 12:27. Об 11:41 чоловік одягнений в чорну курточку з капюшоном, в чорні спортивні штани та чорні кросівки, підійшов до зеленого гаражу та намагався відкрити двері гаражу. Після чого чоловік звернув увагу на місце, де о 06:39 невстановлена жінка розмістила коробку жовтого кольору та одразу відійшов на безпечну відстань. Після цього, об 11:43 невстановлена жінка вкотре визирнула з-за стіни та звернула увагу на місце, де знаходилась коробка жовтого кольору. О 12:22 до місця, де невстановлена жінка розмістила жовту коробку підійшли співробітники Національної поліції України та здійснили фото фіксацію, після чого одразу відійшли на безпечне місце. О 12:27 невстановлена жінка покинула місце, в якому перебувала та відійшла у невідоме місце. О 15:18 на місце, де невстановлена жінка поклала коробку жовтого кольору під'їхав

роботизований пристрій, який керується віддалено та о 15:21 здійснив знешкодження жовтої коробки.

Після чого візуальне спостереження за місцем було закінчено [6].

Крім того, у разі використання криптовалюти встановленню підлягають місцезнаходження банкоматів особами, які використовують їх у кримінально-протиправній діяльності. Це може стати відправною точкою для спостереження за ними та їх можливими співучасниками. Якщо спостереження за банкоматом дозволяє визначити точну дату та час обмінної операції, яка здійснюється фігурантом, ці дані (зокрема й відомості про суму, вид криптовалюти, віртуальні адреси учасників трансакції) можуть бути запитані у компанії, відповідальної за цю операцію. На підставі зазначених даних можна відтворити походження та призначення задіяних криптовалют.

Зазначена негласна слідча (розшукова) дія проводиться й у випадках, коли підстав для застосування запобіжних заходів до особи, причетної до скоєння терористичного акту є недостатньо або з тактичних міркувань затримання (взяття під варту) доцільно відкласти.

За необхідності спостереження за особою може застосовуватись при проведенні затримання, а також інших слідчих (розшукових) дій.

Відповідно до положень доктрини та практики об'єктами візуального спостереження можуть бути:

1) особи:

– установлені (відомі або ідентифіковані) особи:

які перебувають (мешкають або працюють) у приміщеннях, де планується проведення НСРД, передбачених ст.ст. 260, 267 КПК України;

яким надійшла вербувальна пропозиція від представників спецслужб рф або посередників щодо виконання терористичного акту;

особи з кола активного спілкування підозрюваного, коли є законні підстави вважати, що їм було відомо про кримінальні зв'язки або місце приховання (зберігання) засобів учинення терористичного акту;

– невстановлені (невідомі або не ідентифіковані) особи:

які володіють інформацією про терористичні акти, що готуються, а також ті, які підтримують кримінальні зв'язки з фігурантами;

інші особи спостереження за якими може сприяти отриманню матеріалів, необхідних для прийняття окремих процесуальних чи тактичних рішень;

2) місцями відносно яких проводиться дана НСРД у межах протидії терористичним актами є публічно доступні ділянки місцевості, окремі споруди, приміщення тощо, де мають з'явитися встановлені (ідентифіковані) або невстановлені (не ідентифіковані) особи з числа перелічених вище;

речами, відносно яких проводиться візуальне спостереження за особою, річчю або місцем у межах протидії терористичним актам, є предмети штучного або природного походження, габарити яких виключають їх приховане переміщення певною особою. Це, як було вище зазначено, ємності, де розміщено предмети та засоби злочинів (контейнери, схрони, схованки, сумки зі зброєю, вибуховими пристроями та/або їх частинами, носіями інформації), місця, де проводився обшук чи слідчий огляд, транспортні засоби.

Аудіо- відеоконтроль місця (ст. 270 КПК). Так, у ході досудового розслідування терористичного акту було проведено негласну слідчу (розшукову) дію – аудіо-, відео контроль всередині публічно доступного місця (ІТТ ОСУ ГУ МВС України в Харківській області та СІЗО м. Харкова) у відношенні ОСОБА_17 та ОСОБА_14 (протокол № 70/5-5967т від 26.03.2015, DVD-R № 2925/ГВ ЗНД та протокол № 70/5-5966т від 26.03.2015, DVD-R № 2922/ГВ ЗНД), в ході якої зафіксовано, як ОСОБА_17 та ОСОБА_14 розповідали особам, які утримувались разом із ними в камерах СІЗО, про свою причетність до скоєння терористичного акту 22.02.2015.

У разі встановлення абонентів, щодо яких можливо зробити припущення, що вони є причетними до вчиненого терористичного акту (наприклад, якщо одержано інформацію про абонентські номери підозрюваних або ІМЕІ їхніх мобільних терміналів), слідчий звертається до слідчого судді апеляційного суду

з клопотанням, погодженим з прокурором, про дозвіл на проведення стосовно власників зазначених абонентів таких НСРД.

Контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК). Під час досудового розслідування терористичного акту контроль за вчиненням злочину може бути проведений у формі імітування обстановки (предмету) вчинення кримінального правопорушення в частині:

– заміни вибухової речовини для виготовлення саморобних вибухових пристроїв на несправжні (імітаційні) засоби;

– використання зброї, не придатної для стрільби у зв'язку з тим, що вона знаходиться в несправному (неробочому) стані.

Так, у кримінальному провадженні, відкритого за ознаками вчинення ОСОБЮ_3 кримінальних правопорушень, передбачених ч. 5 ст. 27, ч. 1 ст. 14, ч. 2 ст. 258, ч. 3 ст. 28, ч. 1 ст. 263 КК України одним із доказів на підтвердження встановлених судом обставин був протокол контролю за вчиненням злочину. Даним протоколом зафіксовано, що під час підготовки та проведення заходу дій з боку службових осіб правоохоронного органу ОСОБА_16 повідомлено про заборону провокувати (підбурювати) осіб, злочинні дії яких документуються, на вчинення злочину, який би вони за інших обставин не вчиняли, або з цією ж метою впливати на їх поведінку насильством, погрозами, шантажем. Для проведення зазначеного заходу ОСОБА_16 отримав несправжні (імітаційні) засоби у кількості 10 предметів схожих на автомати АК-74 та 5 предметів схожих на пістолети Макарова (ПМ). З дозволу ОСОБА_16 проведено його огляд. Після огляду несправжніх (імітаційних) засобів ОСОБА_16 здійснив їх пакування в поліетиленові мішки білого кольору по 5 одиниць АК-74 та в окремих поліетиленовий мішок білого кольору 5 одиниць пістолетів Макарова та помістив це все в дві військові сумки кольору хакі. Після цього, ОСОБА_16 у супроводі співробітників б управління ДКР СБ України приїхали на службовому автотранспорті до лісового масиву Голосіївського району міста Києва, по вул. Пирогівський шлях за координатами 50.3300681, 30.5366053 о 21:45 03.10.2023,

де розпочав процес підготовки так званого «Схрону» та поміщення до нього несправжніх (імітаційних) засобів. О 21:59 цього ж дня так званий «Схрон» було закладено та належним чином замасковано [5].

Висновки. Таким чином, використання інформації, отриманої в результаті прове-

дення заходів, передбачених Законами України «Про оперативно-розшукову діяльність» та «Про контррозвідувальну діяльність», а також негласних слідчих (розшукових) дій є дієвим засобом розв'язання слідчих ситуацій, які виникають під час досудового розслідування терористичних актів в умовах воєнного стану.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бондаренко Є.В. Обставини, що підлягають встановленню на початковому етапі розслідування злочинів, пов'язаних з терористичною діяльністю. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 3. С. 20–27. URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2022/3/3.pdf> (дата звернення: 18.01.2026).
2. Василюк В.І., Погорецький М.М., Тихонов С.В. Аналітичний висновок у оперативно-розшуковій діяльності та кримінальному процесі. *Вісник кримінального судочинства*. 2023. № 1-2. С. 8-18.
3. Використання інформації, яка знаходиться в операторів та провайдерів телекомунікацій, їх транспортних телекомунікаційних мережах, під час розслідування злочинів: метод. рек. / Чернявський С.С., Татаров О.Ю., Алексєєва-Процюк Д.О. та ін. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2013. С. 170-171.
4. Вирок Голосіївського районного суду міста Києва від 25.02.2025 у справі № 752/23097/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125493264>.
5. Вирок Голосіївського районного суду міста Києва від 25.02.2025 у справі № 752/23097/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125493264>.
6. Вирок Чечелівського районного суду міста Дніпра від 02 жовтня 2025 року. Справа № 204/6631/25 (провадження № 1-кп/204/911/25). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130721068>.
7. Войцеховський С.В. Використання матеріалів контррозвідувальної діяльності в кримінальному провадженні. *Національні інтереси України*. 2025. № 11 (16). С. 618-636.
8. Грібов М.Л., Ємець О.М., Руснак Д.І. Візуальне спостереження за особою, річчю або місцем як засіб протидії торгівлі людьми. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 3 (116). С. 8-21.
9. Коновалова В. Тероризм: проблеми методики розслідування злочинів. *Вісник Академії правових наук України*. Харків: Право, 2003. № 2-3 (33-34). С. 721-732.
10. Кононенко Ю.С. Основи методики розслідування державної зради: дис. ...д-ра філос.: 081 «Право» / Одеський державний університет внутрішніх справ. Одеса, 2024. 309 с.
11. Писарчук Р.В. Використання матеріалів оперативно-розшукової та контррозвідувальної діяльності у кримінальному провадженні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 6. С. 536-539.
12. Письменський Є.О. Кримінально-правові проблеми протидії колабораційній діяльності: монографія. Київ: Алерта, 2024. С. 386.
13. Погорецький М.А., Ленко М.О., Сергєєва Д.Б. Процесуальні та криміналістичні засади початкового етапу розслідування терористичних актів, вчинених з використанням саморобного вибухового пристрою: монографія / за ред. проф. М.А. Погорецького. Київ: Алерта, 2014. 300 с.
14. Погорецький М.А. Співвідношення оперативно-розшукової, контррозвідувальної, розвідувальної та кримінально-розвідувальної діяльностей. *Кримінальна розвідка: методологія, законодавство, зарубіжний досвід*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 29 квітня 2016 р. Одеса: ОДУВС, 2016. С. 24-25.
15. Помаз Я.О. Особливості доказування на стадії досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних зі збутом наркотичних засобів: дис. на здоб. наук. ст. докт. філос. Чернігів, 2023. С. 96;
16. Попов В.Ю. Методика розслідування терористичного акту: дис. ... д-ра філософії: 081 «Право» / Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна МОН України. Харків, 2021. 480 с.
17. Постанова Верховного Суду від 12.05.2021. Справа № 750/10362/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96933490>.
18. Постанова Верховного Суду від 21.11.2019 (справа № 221/2901/15-к; провадження № 51-3070 км 18).
19. Постанова ВС від 16.03.2021 у справі № 364/673/18 (провадження № 51-5840км20). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95682205>.

20. Постанова колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду від 23 січня 2025 року у справі № 127/28980/23 (провадження № 51-2378км23). URL: <https://iPLEX.com.ua/doc.php?regnum=124718092>.

21. Про контррозвідувальну діяльність: Закон України. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2003, № 12, ст.89. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/374-15#Text>.

22. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 1992, № 22, ст.303. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.

23. Скрипник Д.О. Правові позиції Верховного Суду в кримінальному провадженні: монографія / за наук. ред. В.К. Волошина. Київ: Алерта, 2024. 232 с.

24. Старенький О. С. Витребування документів як засіб отримання доказів захисником у кримінальному провадженні: проблеми визначення процесуальної форми. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 7. С. 58-69.

25. Тализіна Я.О. Негласні слідчі (розшукові) дії: науково-практичний коментар глави 21 КПК України з постатейними правовими позиціями Верховного Суду. Київ: Юрінком Інтер, 2024. С. 383.

26. Ходанович В.О. Окремі напрями використання результатів контррозвідувальної та оперативно-розшукової діяльності в розслідуванні злочинів проти основ національної безпеки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2019. № 40. С. 153-157.

27. Цокур В.В. Співвідношення контррозвідувальної діяльності і досудового розслідування в Службі безпеки України: проблеми та шляхи їх вирішення. *Національні інтереси України*. 2025. № 4 (9). С. 266-283.

28. Цюприк І.В. Доказування у кримінальних провадженнях про злочини, пов'язані з терористичною діяльністю: теорія і практика: монографія. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. 499 с.

29. Черняк А.М. Контррозвідувальне забезпечення протидії тероризму. *Вісник кримінального судочинства*. 2022. № 1-2. С. 136-147.

30. Шульгін С.О. Використання матеріалів контррозвідувальної діяльності як доказів у кримінальному провадженні. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 5. С. 313-318.

Дата першого надходження статті до видання: 29.12.2025

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 02.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 17.04.2026